

Nr 392.

Av fru Nordgren m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 31, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 4 juni 1926 (nr 162) om arbetstidens begränsning.

I proposition nr 31 föreslår Kungl. Maj:t att den provisoriska arbetstidslagen, i den gestaltning denna lag fick den 24 juni 1926, må ytterligare förlängas för en tid av tre år framåt. Någon utvidgning av eller inskränkning i nämnda lag föreslås alltså icke. Nu har emellertid alltsedan lagens tillkomst en del grupper varit undantagna från dess tillämpning, ehuru väl deras arbete synes oss vara av den art att även de böra tillförsäkras det skydd mot en onaturligt lång arbetstid som lagen ger de samhällsmedlemmar som falla under densamma.

Sålunda har bland annat undantagits arbete, som har till ändamål att bereda sjukvård, fattigvård, uppfostran eller undervisning etc., (punkt c), samt arbete som till sin natur är så oregelbundet, att det icke kan förläggas till bestämda tider, (punkt b). Härigenom äro bland annat den vid sjukvården anställda personalen ävensom ekonomipersonalen vid sjukhusen, polismän, brandmän m. fl. undantagna från arbetstidslagens bestämmelser. För polismännen har emellertid sedermera, efter den nya polislagens tillkomst, arbetstiden blivit reglerad genom § 18 av Normalinstruktion för polispersonal, fastställd den 12 december 1925, så att polisman, som huvudsakligast har att fullgöra patrullerings- eller inspektionsverksamhet, skall tjänstgöra i medeltal högst fyrtioåtta timmar under varje vecka.

Att en reglering av arbetstiden på lagstiftningens väg är av behovet påkallad jämväl för övriga här ovan nämnda personalgrupper torde vara obestridligt, särskilt om man tager i beaktande dels det krävande arbete som påvilar dem, och dels den orimligt långa arbetstiden, vilken för den egentliga sjukvårdspersonalen uppgår i många fall till 90 timmar pr vecka och för brandmännen ända upp till 112 timmars tjänstgöringstid pr vecka i vissa städer.

Frågan om sjukvårdspersonalens inrymmande under arbetstidslagen har vid tvenne tidigare tillfällen varit föremål för riksdagens prövning. Sålunda föreslog Kungl. Maj:t, i enlighet med socialstyrelsens förslag, i det förslag till lagens revidering som förelades 1921 års riksdag, att lagen jämväl skulle omfatta den även i egentlig sjukvård anställda personalen. I den utredning, som föregick framläggandet av detta förslag, yttrade medicinalstyrelsen — närmast med anledning av Kungl. Maj:ts remiss av en av riksdagen beslutad skrivelse i anledning av en av herrar Lindhagen och Bengtsson i Norup vid 1919 års urtima riksdag väckt och av riksdagen bifallen motion, vari hemställdes, att

riksdagen ville hos regeringen anhålla om framläggande till avgörande, om möjligt till den nästföljande riksdagen, av frågan om skäligen reglering av sjuksköterskors och sjuksköterskeelevers arbetstid — bland annat:

»Medicinalstyrelsen kan icke undgå att erkänna en begränsning av sjukvårdspersonalens arbetstid vara av behovet påkallad. Att finna en lämplig och genomförbar form för en dylik begränsning måste emellertid med hänsyn till sjukvårdsarbetets art och sjukhusens utrymmesförhållanden erbjuda synnerliga vanskligheter. Med hänsyn emellertid till att ekonomipersonalen vid sjukvårdsanstalterna tillerkänts en arbetstid av 8 timmar pr dag, synes det medicinalstyrelsen, som om spørsmålet delvis torde kunna lösas på det sätt, att lagen om arbetstidens begränsning utvidgades till att omfatta jämväl de å sjukvårdsanstalterna anställda sjukvårdsbiträdena ävenså de på vissa anstalter tjänstgörande sjuksköterskeeleverna, vilka ej åtnjuta sådan undervisning, som avses i kungl. kungörelsen den 30 april 1920 angående godkännande av sjuksköterskeskolor. Detta bör dock ske endast under förutsättning att undantag, som kunna finnas påkallade och skäligen med avseende å lagens tillämpning, få av arbetsrådet göras.»

Att begränsa arbetstiden schematiskt på detta sätt även för de. s. k. skolade sköterskorna ansåg medicinalstyrelsen däremot ej lämpligt.

Medicinalstyrelsen föreslog i enlighet härmed att lagen om arbetstidens begränsning skulle göras tillämplig på den vid sjukvårdsanstalterna anställda sjukvårdspersonalen, dock med undantag härifrån för dels sådana sjuksköterskor, som genomgått av Kungl. Maj:t godkänd sjuksköterskeskola eller erhållit i övergångsstadgandena till nådiga kungörelsen i svensk författningssamling nr 233 och 236 åsyftat förklarande av medicinalstyrelsen, dels ock eleverna vid av Kungl. Maj:t godkända sjuksköterskeskolor, för vilka kategorier medicinalstyrelsen ansåg, att av denna utfärdade bestämmelser i ämnet skulle gälla.

Efter erinran om det föreslagna bemyndigandet för arbetsrådet att beträffande angivna art av arbete få till stånd såvitt möjligt sådana bestämmelser rörande arbetstiden, som voro avpassade efter förhållandena i de särskilda fallen, anförde socialstyrelsen, att det vill synas, som om medicinalstyrelsens skäl mot arbetstidslagens utsträckning till att omfatta *hela* nämnda personal ej kunde tillerkännas någon avgörande betydelse.

Sedan riksdagens lagutskott avstyrkt propositionens förslag i denna del och som stöd härför bland annat framhållit de skrivelser och mötesresolutioner, som från medlemmar av sjuksköterskekåren, de s. k. skolade sjuksköterskorna, utskottet fått mottaga, beslöt riksdagen avslå densamma.

Sedermera har frågan genom motion nr 382 i Andra kammaren av hrr Karlsson i Vadstena m. fl. år 1926 ånyo förelagts riksdagen, som även denna gång avslög densamma utan att ingå på någon närmare diskussion eller anföra några skäl härför. Förmodligen ansågos de skäl som anfördes för ett avslag 1921 fortfarande äga giltighet, nämligen dels att sjukvårdsarbetet icke kan jämföras med annat arbete och dels att en inskränkning av arbetstiden skulle medföra

avsevärda kostnadsökningar, varför det allt fortfarande borde överlämnas åt vederbörande sjukhusledning och åt den inspektion, medicinalstyrelsen har att utöva på detta område, att åstadkomma den förbättring av sjukhuspersonalens arbetstidsförhållanden, som medgavs vara av behovet påkallad.

Att utvecklingen icke gått i den riktning utskottet år 1921 talade för, nämligen att arbetstiden skulle förkortas genom vederbörande sjukhuslednings åtgärder, torde med önskvärd tydlighet framgå av den utredning angående arbetstidens längd vid en del sjukvårdsanstalter, som verkstälts av vederbörande personalorganisationer, vilken är bifogad såsom bilaga till 1926 års motion (nr 382 i A. K.) och vartill vi hänvisa. Vidare bestyrkes detta av den skrivelse, som vid 1926 års behandling av arbetstidslagen ingavs till lagutskottet av sjukhuspersonalen genom deras organisation, och som vidfogas som bilaga. (Bil. 1 och 2.)

Det torde sålunda vara obestridligt att behov av reglering av arbetstiden för den vid sjukhus och därmed jämförliga anstalter anställda sjukvårds- och ekonomipersonalen alltjämt föreligger. Då en arbetstid av sådan längd som allmänt förekommer vid dessa anstalter måste inverka menligt på de samhällsmedlemmar, som beröras av densamma, och då det visat sig att frågan icke kunnat ordnas genom sjukvårdsmyndigheternas försorg, så att ifrågavarande personal kunnat erhålla en efter tidens och humanitetens krav anpassad arbetstid, torde rättvisan kräva, att det skydd som genom lagbestämmelser beretts en del andra arbetare jämväl utsträcker att omfatta sjukhuspersonalen. Att detta kommer att medföra ökade kostnader är givet, men så har ju även varit fallet på övriga arbetsområden, där en nedsättning av arbetstiden genom lag eller på annat sätt kommit till stånd. När det gäller en grupp av så stor betydelse för det allmänna som personalen vid sjukhusen, torde vissa ekonomiska uppoffringar för detta ändamål från det allmännas sida kunna betraktas som rimliga, särskilt om man tager hänsyn till att nämnda personal icke har — och måhända icke anses önskvärt att de skaffa sig — samma rättigheter och möjligheter som flertalet andra arbetargrupper att genom demonstrativa åtgärder ge sin uppfattning tillkänna.

Beträffande svårigheterna att med hänsyn till arbetets art reglera arbetstiden, torde dessa kunna övervinnas, vilket framgår bland annat därav att man i ett flertal andra europeiska länder genom lag eller på annat sätt reglerat sjukvårds- och anstaltspersonalens arbetstid till genomsnittligt 8 timmar pr dag. Vi hänvisa härvidlag till en i motion nr 382 i A. K. 1926 intagen redogörelse för en i denna sak företagen utredning, vilken verkstälts av medlemmen av arbetsrådet hr John Nordin.

Vad beträffar brandmännen har även frågan om en reglering av deras arbetstid motionsledes förts fram till riksdagen 1928 och 1929 utan att föranleda till någon riksdagens åtgärd. I nämnda motion anfördes bland annat följande:

En av orsakerna till att brandmännen undantagits från lagens bestämmelser

torde vara att eldsläckning, från att tidigare hava varit en angelägenhet, som ålåg städernas alla arbetsföra män vid sidan av deras borgerliga näring, först på senare tiden övergått att bliva ett yrke, inom vilket ett visst bestämt antal befattningshavare ha sin ständiga sysselsättning.

Tidigare har polis- och brandväsendet varit så intimt sammankopplat, att till och med i flera städer dessa angelägenheter skötts av en och samma personal. På grund av den alltmer tilltagande maskinella utrustningen måste brandtjänstens utövare helt ägna sig åt sitt yrke, men torde likheten i tjänstgöringsförhållandena dessa båda grupper emellan fortfarande vara så stora, att någon väsentlig skillnad i tjänstgöringstidens längd icke torde vara av behovet påkallad.

Polismännens tjänstgöring torde i regel kunna uppdelas dels i patrullering och dels i vakttjänst å poliskontor. Som av vidfogade uppgift över brandmännens arbetstid framgår, är brandmännens tjänst indelad dels i effektivt arbete, dels i vakttjänst, varunder brandmannen självfallet icke får lämna brandstationen. Härav framgår, att dessa båda tjänster i stort sett äro jämförbara.

Vid 1926 års behandling av den provisoriska arbetstidslagen ingåvo brandmännen genom sin organisation en till riksdagens andra lagutskott ställd skrivelse, vilken bifogas. (Bil. 3 och 4.)

Motionerna avsågo endast en hemställan till Kungl. Maj:t om utredning av de rådande arbetstidsförhållandena inom rikets brandkårer, vilken borde företagas så att utredningsresultatet förelåg till den tid, då den provisoriska arbetstidslagen skulle upptagas till förnyad behandling, samt att det förslag, vartill utredningen kunde giva anledning, måtte föreläggas 1930 års riksdag. Andra lagutskottet avstyrkte under motivering att bärande skäl icke torde föreligga för att vid sidan av nu gällande 8-timmarslag utfärda särskilda föreskrifter för rikets brandkårer, samt att hänsyn skulle tagas till de växlande förhållanden, varunder brandmännen arbeta. Vidare anfördes att vederbörande kommuner i regel icke missbruka sin rätt att egenhändigt bestämma över brandmännens arbets- och tjänstgöringstid. Riksdagen följde utskottet och avslog motionerna.

Då emellertid några förbättrade förhållanden sedan dess icke inträtt, och då vi anse att brandväsendets tjänstgöring är av den art, att en reglering av arbetstiden är av behovet påkallad, anse vi att frågan härom, liksom beträffande sjukvårdspersonalens arbetstid, bör av riksdagen upptagas till förnyad prövning.

På grund av vad sålunda anförts, få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta dels att lagen om arbetstidens begränsning jämväl skall omfatta den vid sjukvårds-, fattigvårds- och härmed jämförliga anstalter anställda sjukvårds- och ekonomipersonalen, med undantag av föreståndarepersonal och de så kallade skolade sjuksköterskorna i enlighet

med av medicinalstyrelsen den 24 februari 1921 i utlåtande avgivet förslag, dels ock att arbetstidslagens begränsning jämväl skall omfatta personalen vid yrkesbrandkårer, såväl brandförmän som brandmän.

Stockholm den 14 februari 1930.

Olivia Nordgren.

Algot Törnkvist.

Carl Lovén.

C. W. O. Höglund.

Bil. 1

Till Riksdagens andra lagutskott, Stockholm.

Då i Kungl. Maj:ts förslag till lag om arbetstidens begränsning punkt C. undantagits arbete som har till ändamål att bereda sjukvård, fattigvård, uppfostran etc., be vi att såsom representanter för Svenska Kommunalarbetareförbundet och till detsamma ansluten sjukhuspersonal, få anföra följande.

Att frågan om arbetstidens begränsning genom lag för vid sjukvården anställd personal är av stor betydelse torde för var och en, som något känner deras arbetsförhållanden, vara obestridligt, vilket bevisas bland annat därav, att nämnda personal har en orimligt lång arbetstid, som i många fall går upp till 90 timmar pr vecka, vilket är rätt allmänt förekommande. Detta gäller även i en hel del fall ekonomipersonal. Ingen lär väl vilja bestrida, att en arbetstid av nu nämnd längd kan annat än menligt inverka på de därav drabbade samhällsmedlemmarna, och då ingen annan utväg synes vara möjlig för ifrågasvarande personal att erhålla en mera efter tidens och humanitetens krav avpassad arbetstid än lagstiftningens, är det nödvändigt, synes det oss, att det skydd mot en onaturligt lång arbetstid, som genom lagens bestämmelser kommit till stånd för andra arbetare, även utsträcker att omfatta sjukhuspersonalen.

Som bevis för svårigheterna att på annat sätt få en förkortning av arbetstiden för denna personal få vi anföra, att för hos Stockholms stad anställd sjukhuspersonal träffades under år 1924 preliminär överenskommelse om en förkortning av arbetstiden (se bil. 2). Trots att denna överenskommelse skulle träda i kraft den 1 november 1924, har densamma ännu icke kommit i tillämpning på grund av vederbörande myndigheters motstånd.

Vad det gäller ekonomipersonalen vilja vi erinra om, att i den provisoriska arbetstidslagen av den 17 september 1919 var denna personal inrymd men sedermera undantagen från lagens bestämmelser. Ifråga om denna personal torde de flesta sjukhusen under den tid nämnda personal hörde under lagens bestämmelser hava inriktat sig för att bereda möjligheter att efterfölja densamma. Som motivering mot att sjukhuspersonalen underordnas arbetstidslagen har bland annat anförts svårigheterna ifråga om bostadsförhållanden. I detta avseende torde vederbörande myndigheter under den tid lagen omfattade

ekonomipersonalen vidtagit åtgärder, så att detta numera icke torde vara avgörande, varför svårigheter icke synes oss föreligga att nu få denna del av sjukhuspersonalen under lagens bestämmelser.

Den egentliga sjukvårdspersonalen har däremot icke någon gång varit inrymd under arbetstidslagens bestämmelser. Vi äro medvetna om, att en hel del svårigheter förefinnes för att kunna få denna personal inrymd under arbetstidslagens bestämmelser. Det torde dock vara en gärd av rättvisa att även denna för alla samhällsmedborgare så betydelsefulla personal får sin nu orimligt långa arbetstid nedsatt, och torde det säkerligen med litet god vilja från vederbörande myndigheters sida föreligga möjligheter att tillmötesgå personalen i denna fråga.

Att även i fortsättningen helt ställa sjukhuspersonalen utanför arbetstidslagens bestämmelser kommer personalen att med fog betrakta som en orättvisa. Detta torde heller ingen med verklig kännedom om personalens arbetstidsförhållanden kunna förundra sig över.

Då nu motion väckts i syfte att få sjukhuspersonalen inrymd under arbetstidslagens bestämmelser, hemställa vi, att riksdagens andra lagutskott måtte för sin del tillstyrka densamma.

Stockholm den 11 mars 1926.

För Svenska Kommunalarbetareförbundet:

Thure Andersson.

För till Svenska Kommunalarbetareförbundet ansluten sjukhuspersonal:

Hugo Andersson,
Södertälje.

C. Alfr. Andersson,
Malmö.

Emil Karlsson,
Kolmårdssanatoriet.

F. Öberg,
Stockholm.

Delegerade.

Bil. 2.

Till Stockholms stads hälsovårdsnämnd.

Styrelsen för Svenska Kommunalarbetareförbundet har hos hälsovårdsnämnden anhållit, att förhandlingar måtte upptagas mellan representanter från nämnden och förbundet i syfte att åstadkomma en överenskommelse angående tjänste- och löneförhållanden för stadens anstaltspersonal, bland annat genom införande av s. k. kollektivavtal mellan nämnden och förbundet samt rörande några av sjukhuspersonalen framställda önskemål. I anledning härutav har nämnden till sina representanter utsett sin vice ordförande Hj. Forssner, förste stadsläkaren Ivar Andersson och sin ledamot fröken Bertha Wellin, varefter Kommunalarbetareförbundets styrelse till sin representant utsett förtroendemannen L. Nordgren. Därjämte har samma styrelse meddelat att som förbundets representanter komma att närvara tvenne ombud,

utsedda på personalens begäran, det ena av förbundets samorganisationsstyrelse i Stockholm och det andra av personalens lokalavdelning och hava i överensstämmelse härmed i förhandlingarna deltagit herrar P. Söderberg och J. Wallerman.

Angående frågan om kollektivavtal ha de delegerade ännu ej avslutat förhandlingarna, vilket dock inom kort kommer att ske. Angående personalens önskemål ha förhandlingarna avslutats och full enighet uppnåtts med undantag för en punkt, vilken framgår av anförd avvikande mening. Då de delegerade anse det vara av betydelse, att de beslut, varom enighet uppnåtts inom de delegerade, om de bliva av hälsovårdsnämnden godkända, snarast möjligt och senast den 1 november 1924 träda i kraft, hava de delegerade velat redan nu framlägga sina beslut, ehuru frågan om kollektivavtal än ej slutbehandlats.

Beträffande arbetstiden, vilken varit olika lång såväl för samma slags personal vid olika sjukhus som för olika slags personal vid samma sjukhus, hava de delegerade enat sig att föreslå en gemensam arbetstid vid alla sjukhus för all personal av 9 timmar pr dag och 54 timmar pr vecka. För all personal skall beredas en fridag i veckan, ordnad efter överenskommelse med personalen antingen med en hel eller två halva fridagar, det förra alternativet dock gällande såsom regel vid de utanför den egentliga staden belägna sjukhusen vid Långbro och Söderby. Under sön- och helgdagar bör arbetet i den mån detta för sjukhusets drift är möjligt upphöra eller inskränkas, varvid dock den ledighet, som på så sätt beredes personalen, icke får inräknas uti veckans ordinarie fritid och ej heller får av sjukhusledningen återfordras i form av överarbete under andra dagar. Dessa bestämmelser gälla ej för föreståndarinnor eller föreståndare för sjukhusens olika avdelningar och ej heller för examinerade sjuksköterskor eller elever.

Vid en del sjukhus har personalen varit förbjuden att å kvällarna vistas utom sjukhuset längre än till viss, av vederbörande förman medgiven tid. Personalen, som förmenat sig hava rätt att fritt disponera över sin fritid, har ej velat finna sig uti detta förmynderskap, utan har begärt att var och en skulle erhålla portnyckel och få obegränsad rätt att inställa sig å sjukhuset å tid, han eller hon själv funne lämpligt, blott tjänsten icke asidosattes. Hälsovårdsnämndens delegerade, som funno kravet i princip fullt befogat, men hyste betänkligheter, att till en så stor personal, som dessutom ofta flyttade, utlämna portnycklar till sjukhusen, föreslogo i stället, att inga påbud om viss hemkomsttid skulle få finnas vid sjukhusen, utan att var och en skulle hava rätt att vid vilken tid som helst genom portvakten bliva insläppt. Detta förklarades av personalens ombud motsvara önskemålet, vadan samtliga delegerade förenade sig om att hos hälsovårdsnämnden göra framställning i överensstämmelse härmed.

Övriga personalens önskemål befunnos under överläggningen antingen redan vara uppfyllda eller låte sig utan hälsovårdsnämndens särskilda beslut uppfyllas.

Herr Nordgren lät såsom sin mening anteckna, att arbetstiden för den personal, som redan hade 8 timmars arbetsdag, icke borde höjas.

Stockholm den 10 september 1924.

Ivar Andersson.

Hj. Forssner.

Bertha Wellin.

L. Nordgren.

P. Söderberg.

J. Wallerman.

Till Riksdagens andra lagutskott, Stockholm.

Då vi erfarit, att riksdagens andra lagutskott har under behandling Kungl. Maj:ts proposition angående lagstadgad normal arbetsdag, få vi som representanter för Sveriges organiserade brandmän värdsamt anföra följande:

Redan från lagens tillkomst voro från densammas tillämpning undantagna vissa grupper, varibland särskilt brandmännen, vilka dock förvisso äro i stort behov av lagstiftningens ingripande för att ernå en i någon mån rättvist avvägd tjänstgöringstid. Vi våga påstå, att få grupper ha så lång och så regelbunden tjänstgöring som brandmännen. Sålunda förekommer inom brandkårerna dels en effektiv arbetstid av i medeltal 6.5 timmar per dygn, och är arbetet som utföres fullt jämförligt med arbete inom hantverk och industrier. Därtill kommer den s. k. vakttjänstgöringen, som omfattar dygnets återstående timmar och under vilken inbegripes eldsläckning, ambulans- och polistransporter, skötsel av hästar, telegrafvakter och dylikt, vilket ju till stor del även utgöres av effektivt arbete.

Fritidsförhållandena belysas av bifogade tabell (bil. 4), varav framgår att fritiden pr månad varierar mellan 144—243 timmar, vilket ju ej kan sägas fylla ens de rimligaste anspråk. Därtill kommer att brandmännen i regel ej äga rätt att ens å sin fritid — utom vad det gäller semestertiden — lämna vederbörande stads område, dels äro de skyldiga att omedelbart inställa sig vid eldsvåda samt att vid sjukdom och annat förfall hos tjänstgörande manskap även å fridagarna inställa sig i tjänsten.

Det kan visserligen invändas, att brandmännens vakttjänstgöring ej är så krävande och ej heller räknas som effektivt arbete i egentlig mening, men vilja vi däremot framhålla, att brandmännen under flera dygn i följd måste vara beredda för omedelbar utryckning, vilket ju verkar synnerligen enerverande. Ävenså kan framhållas att landsvistelse, familjeliv, föreningsliv m. m., som ingå i övriga människors program, äro på grund av tjänsteförhållandena så gott som bannlysta ur en brandmans liv.

Det synes oss således ostridigt, och torde heller icke av någon efter ett rättvist bedömande kunna jävas, att en omreglering av vår tjänstgöringstid med till exempelvis 84 timmar maximum pr vecka ingalunda kan anses obefogad.

Med stöd av ovanstående samt bifogade tjänstgöringstabell våga under-tecknade därför värdsammast hemställa, det andra lagutskottet vid behandlingen av omskrivna lagfrågor ville taga välvillig hänsyn till de av oss anförda förhållanden.

Stockholm den 11 mars 1926.

För Svenska Kommunalarbetareförbundet:

Thure Andersson.

För till Svenska Kommunalarbetareförbundet ansluten brandkårspersonal:

Gunnar Kläntin,
Karlskrona.

R. J. Panniér,
Söderhamn.

J. Cederholm,
Malmö.

S. Forsberg,
Göteborg.

Delegerade.

Bil. 4.

Uppgift över arbetstid, vakttjänstgöring m. m. för brandmän 1926.

Plats	Antal tjänstgöringstim. pr dygn*	Fridygn vart	Semester	Anmärkingar
Borås	5,5	5:e	1:a och 2:a åren 7 dygn därefter 15 dygn	
Eskilstuna ..	6,5	5:e	Efter 1 år 14 dygn	Samtl. bo på station. Telegrafvakt uppdelad på 3 man med fridygn vart 3:e. Dessa deltaga ej i annat arbete utom vid eldsvåda, då en skall vara med.
Gävle	5	4:e	Efter 1 år 9 dygn, 2 år 11, 3 år 13, 4 år 15, samt efter uppnådda 40 levnadsår 21 dygn.	Vakttjänsten uppdelad på 4 man och 1 dygn i sträck.
Göteborg ..	7	3:e	Efter 1 år t. o. m. 44:e levnadsåret 20 dagar, fr. o. m. 45 levnadsåret 30 dagar.	Vakttjänst 1 dygn vart 8:e dygn. Alla vakter, utom telegrafvakt, deltaga i effektiva arbetet när detta pågår. Tjänstgöring å ambulansbil vart 12:e dygn 1 dygn i följd. Då brandmännen vid 1924 års ingång erhöles vart 3:e dygn fritt, uppgjorde de en beräkning över tjänstgöringstiden: av veckans 168 tim. tjänstgöring 112 och 56 fria. Av de 112 tjänstgöringstimmarna 24 timmars effektivt arbete, 28 tim. vakttjänst (tjänstgöring vid ambulansbilarna inberäknad), övriga 60 tim. ej direkt arbete eller vakt men få vistas å stationen. Denna uppgift ville brandbefälet ej godkänna, men de kunde ej bevisa den felaktig, varför begärd arbetsordning blev fastställd.
Halmstad ..	5	6:e	14 dagar, efter 40 levnadsår och 15 tjänsteår 20 dagar	Telegrafvakt vart 11 dygn 1 dygn
Hudiksvall..	1:a kusk 8 tim. 2:a kusk 9 tim.	8:e Varannan söndag	1:a—5:e åren 12 dagar därefter 16 dagar.	Kuskar dessutom 3 timmars vakttjänst pr dygn. Brandtelegrafvakt vakttjänstgöring dygnet om mellan fridagarna. Samtliga fritid var 4:e kväll mellan 6—10.

Plats	Antal tjänstgöringstim. pr dygn*	Fridaygn vart	Semester	Anmärkningar
Härnösand. .	7,5	6:e	Efter 1 år 10 dag.	
Jönköping ..	6	4:e	1:a—5:e året 10 dygn därefter 15 dygn.	Vakttjänst vart 8:e dygn.
Karlskrona. .	7	3:e	14 dagar	Tjänstgöringen är indelad i nio-dagarsperioder enligt följande: Efter två tjänstgöringsdygn (48 timmar) följer fridag med frihet mellan kl. 10 f. m. och 12.30 e. m., 3 e. m. och 9 e. m. samt kl. 7 f. m. och 8 f. m. dagen efter, dock med skyldighet att under tiden 10 f. m.—12.30 e. m. förrätta arbete utom stationen, vilket som regel alltid förekommer på söckendagarna. Därefter två tjänstgöringsdygn (48 timmar) varpå följer fridag enligt följande: mellan kl. 10 f. m. och 10 f. m. dagen efter, såvida ej denna fridag inträffar på en fredag, då skyldighet till en timmes övning föreligger. Efter ytterligare två tjänstgöringsdygn (48 timmar) kommer fridag enligt följande: kl. 10 f. m.—12.30 e. m. samt kl. 3 e. m.—8 f. m. dagen efter, sålunda fortsätter tjänstgöring och fridag med nio-dagarsperioder, period efter period.
Kristianstad.	6	6:e	14 dagar	Vakttjänst vart 6:e dygn, 1 dygn.
Luleå	7 t. å vard. 1 t. å sönd.	5:e	Fr. o. m. 1:a året 25 dagar, efter 40 levnadsår 35 dagar.	
Lund	5 t. å vard. 3,5 t. å lörd.	4:e o. 7:e 1)	2:a—5:e året 10 dagar, därefter 15 dagar.	1) Dessutom en natt mellan kl. 7 e. m. och 7 f. m.
Malmö	5	4:e	10 dagar intill 40 levnadsår, därefter 15 dagar.	Telegrafvakt 2 å 3 gånger i månaden i 24 timmar.
Söderhamn .	Obestämd	2) 1 dygn i veckan	1:a—5:e åren 14 dagar, därefter 18 dagar	2) Dessutom varannan söndag och 2 kväll. i mån. mellan kl. 6 o. 10 e. m.
Trälleborg ..	5 tim. jämte avlösning till vakt 1 å 2 tim. pr dag.	Efter 4 dygn fritt 38 tim.	1:a anställn.-året 14 dagar, 13:e anställn.-året och 45:e levnadsåret 3 veckor.	Vakttjänstgöring vart 6:e eller 7:e dygn om 24 timmar.

Plats	Antal tjänstgöringstim. pr dygn*	Fridygn vart	Semester	Anmärkningar
Umeå	6	6:e	Efter 9 månader 10 dagar, efter 5 år 14 samt 8 år 20 dagar.	Vakttjänstgöring vart 6:e dygn.
Uppsala	7 tim., sön- o. helgd. 1 t.	4:e	Efter 1 år 8 dagar, efter 2 år 12 dag.	Telegrafvakt vart 8:e dygn.
Västerås	6 tim., lörd. 4 tim.	5:e	15 dygn	Telegrafvakt uppdelad på 5 man med 1 dygn i taget.
Örebro	6	5:e	14 dygn. Fr. o. m. 40:e levn.-året 21 dagar	Telegrafvakt uppdelad på 10 man med 1 dygn i sänder.
Östersund . . .	6	5:e	15 dygn. Efter 45 levnadsår 20 dygn.	

* Här angivna tjänstgöringstimmar pr dygn avser endast den ordinarie arbetstiden men utföres å övriga timmar vakttjänstgöring.

Arbete, som ej tål uppskov, såsom ambulanskörning, skötsel av hästar och dylikt utföres oavsett den ordinarie arbetstiden.

Vid en del brandkärer utföres teatervakter och dylikt även å fridygn.

På en del platser äger ej brandpersonalen rätt att lämna staden utan särskild tillåtelse.

